

На пример, познати покајни Давидов Псалам у богослужбеним књигама наведен као 50, у српској Библији носи ознаку 51. Псалам.

Даље, Владика Николај је поделио овде изложене Псалме на катизме, њих 20, колико се наводи у богослужбеној употреби, што је такође од значајне помоћи приликом њихове богослужбене или, већ, приватне молитвене употребе.

С обзиром на сврху издавања Псалтира, код Псалама се не доносе натписи са именом писца, углавном Давида, или којим поводом је Псалам састављен или како се употребљава на јеврејском богослужењу („уз жице“, „уз свиралу“ ...).

Ово издање Псалтира је остварено иждивенијем уредника Мале библиотеке Свечаник протојереја мр Милорада Средојевића.

Језичку редакцију је подузео протођакон Радомир Ракић, и то више граматичке природе. Он пише да је „понекад одступио од ијекавског наречја у присвојним заменицама и придевима у 2, 3. и 7. падежу множине. На пример, не пишемо ‘пет царева хананскијех’, него ‘хананских’ и др. Уместо ‘нијесам’ и ‘нијеси’ доносимо ‘нисам’ и ‘ниси’ и др.“ Не стоји ‘свјема’ него ‘свима’ итд. Уосталом, овог начела се држао и синодски превод Новог Завета.

Уз то, протођакон Ракић је у овом издању донео у подтексту објашњење теже разумљивих, застарелих речи. Слабо ко данас зна значење речи ‘поводањ’ – велике воде, потоп (Пс. 89, 5); ‘ложа’ – легло дивљачи (Пс. 103, 22) итд.

Горан Рагенковић

Радомир Ракић: *Увод у деветероканонске књиге Старија Завета*

Београд: Издавачка фондација Српске Православне Цркве
Архиепископије београдско-карловачке, 2013.

219 стр. ; 23 cm

ISBN: 978-86-84799-58-8

Протођакон Радомир Ракић, дугогодишњи службеник Српске Патријаршије, лектор енглеског језика на Богословском факултету у Београду и предавач Светога Писма Новог Завета на Богословском факултету Светог Василија Острошког у Фочи, обрадовао нас је још једним делом из библијске науке. Наиме, поред маестралног

дела из енциклопедистике, већ у научном свету познате *Библијске енциклопедије* у два тома на 1230 страна (Фоча–Београд 2004), као и других дела и превода из ове области, Ракић се, и овог пута, латио писања из неистражене области која се у савременој библијској науци назива још и *интершестиа-менијалним периодом*, односно

добом после рада на сакупљању библијских књига и њиховог уношења у канон у време Јездрина Велике синагоге (480–440. г. пре Христа) до настанка најстаријих новозаветних списа средином 1. века по Христу (1–2 посланица Солуњанима, око 52. г.).

Управо у овом времену је настао један број старозаветних књига, писаних првенствено на грчком језику, а не на освештаном јеврејском језику синагоге на којем су читани сви ови списи, и поред тога што се у свакодневном говору користио грчки језик освајача почев од Александра Македонског (негде од 330. г. пре Хр.). Неизвесно је да ли је ова чињеница била одлучујућа што овакве књиге нису унете у јеврејску Библију, или, пак, што су настале после закључења јеврејске збирке светих књига – мада обрађују догађаје и личности из јеврејске историје и одражавају богословље и етику забележену у протоканонским књигама Старога Завета. Међутим, ушле су у грчку Библију, одн. припојене су преводу старозаветних књига на грчки језик обављеном у времену од 250. до 100. г. пре Христа, у тзв. преводу Седамдесеторице (у науци познатом као Септуагинта), предузетом у Александрији за тамошњу

јеврејску насеобину која се није користила матерњим јеврејским језиком.

Света браћа Ђирило и Методије и њихови настављачи су целу ову Библију превели на словенски језик, па је та словенска Библија за све православне народе добила осве-

штани карактер. Блажени Јероним ће превести тај шири канон библијских књига на латински језик, па се ове књиге сматрају аутентичним за Римокатоличку цркву, која је своју коначну реч исказала на Тридентском сабору 1546. г. Другим речима, Православна и Римокатоличка црква доносе и ове тзв. девтероканонске (другоканонске) књиге у својим библијама.

Девтероканонске књиге су: 2 *Јездрина*, *Књига о Товију*, *Књига о Јудити*, *Књига Премудрости Соломонове*, *Књига Исуса сина Сирахова*, *Посланица Јеремијина*, *Књига пророка Варуха*, 1–3 *Макавејска*, *Трећа Јездрина*. Уз наведене књиге, у девтероканонски корпус спадају и тзв. *додаци*: Додаци књизи о Јестири (Јест. 10, 4–16.24), Додаци књизи пророка Данила (Дан. 3, 24–90; 13–14), Молитва Манастијина (доноси се на крају Друге књиге дневника), и 151. псалом.

Преводилац Старога Завета на српски језик Ђуро Даничић није превео ове девтероканонске књиге;

то су учинили Митрополит Амфилохије Радовић и Епископ Атанасије Јевтић, а први пут их је објавио у саставу Библије Свети Архијерејски Синод 2010. године. Већ смо навели да, поред Православне Цркве, ове књиге уважава и Римокатоличка црква, као и дохалкидонске цркве. Јевреји, и с њима цркве реформације, нису признавали канонски статус овим књигама.

С обзиром на то да до скоро није постојао њихов превод на српски, девтероканонске књиге нису обрађиване у старозаветној исагогици у нас.

Ова књига протођакон Ракића представља први систематски покушај научног бављења питањи-

ма везаним за ове књиге, као што су: писац, време и место њиховог настанка, језик на којем су писане, њихови адресати, њихово место у Библији, богословски значај, околности незнабожачки свет тадашње јеврејске заједнице и утицај на њега, а, уз то, у којој су мери ове књиге инспирисале потоње књижевнике, сликаре, композиторе, филмске раднике, па и музичке саставе.

Издавачка фондација Архиепископије београдско-карловачке, објављујући ово дело као прву књигу у библиотеци *Учбеници и њиручници*, увелико ће помоћи читаоцима девтероканонских књига Старога Завета.

Горан Рагеноковић

Winfried Schröder: *Athen und Jerusalem. Die philosophische Kritik am Christentum in Antike und Neuzeit*

Frommann-Holzboog, Stuttgart–Bad Cannstatt, 2011.

291 стр. ; 25 cm

ISBN: 978–3–7728–2567–5

Винфрид Шредер: *Атина и Јерусалим. Филозофска кришка хришћанства у антици и нововековљу*

Атина и Јерусалим су тополи кроз које се већ столећима формиран идентитет културе Запада. Тој представи се противи сучељне философије и хришћанства у позној антици (Келс, Порфирије и Јулијан Апостата), као и у нововековљу, посебно у време просветитељства. Винфрид Шредер, исто-

ричар философије са Универзитета у Марбургу у Немачкој подухватио се аналитичког изазова да преиспита митолошке темеље прокламованог споја Атине и Јерусалима односно симбиозу хришћанске религије и грчке философије.

Корени окцидента су оријентални, исламски, хришћански, је-